

345

Հ-11

781

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵ՛Ք

ԳԻՐՔ № 24

**ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ
ՃԱՆՍՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱ-
ՊԱՐՀԱԿԻ ՈՐԵՆՔԸ**

ՅԵՎ

ՄԱՏՁԵԼԻ ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. Ս. Խ. Հ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԳԻՐ ԿՈՄԻՏԵՑԻ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1928 թ.

01 MAR 2010

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՆԵՐԻ ՄԻՍԵՔ

345
2-11 8

ԳԻՐԲ № 24

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ
ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱ-
ՊԱՐՀԱԿԻ ՈՐԵՆՔԸ

ՅԵԿ

ՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

03
14630

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. Ս. Խ. Հ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿՈՆ ԴՈՐԺԱՊԵ ԿՈՄԻՏԵ

ՅԵՐԵՎԱՆ

09 SEP 2013

ՀԱՅ ՊՈԼԻԳՐԱՖԻ Ի ՏՊԱՐԱՆ
ՊԱՏՎԵՐ № 3070
ԳՐԱԹԵՊՎԱՐ № 782-դ.
ՏԻՐԱԺ 1200

ՎՈՐՈՇՈՒՄ ԱՍՖԽՅ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ՅԵՎ ԺՈՂՈ-
ՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇ-
ԽԱՏԱՊԱՐՀԱԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԱՍՖԽՅ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՆ
և ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԸ ՎՈ-
ՐՈՇՈՒՄ ԵՆ.

1. Հաստատել զտուղական բնակչության
ճանապարհային աշխատադրհակի վերաբերյալ՝
ստորև բերվող կանոնադրույթունը:

2. Այս վորոշումը կիրարկության գնել 1927
թ. հոկտեմբերի 1-ից:

3. Այս վորոշման կիրարկումը համարել
իր ուժը կորցրած ԱՍՖԽՅ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐ-
ԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ և ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԱՐՆԵ-
ՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ 1926 թ. փետրվարի 15-ի՝ զտուղա-
կան բնակչության ճանապարհային աշխատա-
դրհակի վերաբերյալ վորոշումը (Որ. Ժող.
1926 թ., № 2, հոդ. 593):

4. Առաջարկել ԱՍՖԽՀ կազմի մեջ մտնող հանրապետութիւնների Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեներին և Ժողովրդական Կոմիտեներին Խորհուրդներին իրենց որենադրութեան մեջ մտցնել այս վորոշումից բղխող փոփոխութիւնները:

ԱՍՖԽՀ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի նախագահ՝

Ս. ԱՂԱՄԱԼԻ-ՈՂԼԻ

ԱՍՖԽՀ Ժողովրդական Կոմիտեներին Խորհրդի նախագահ՝

ԱՍՖԽՀ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի քարտուղար՝

Ա. ՇԱՀՎԵՐԴՅԱՆ

1927 թ. սեպտ. 5

Թիֆլիս—պալատ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐԶԱԿԻ

1. Հանրապետութեան սահմաններում համապատասխան շրջանների գլուղական ազգաբնակչութիւնը չենթարկել ճանապարհային աշխատադարձակի հանրապետական նշանակութիւն ունեցող խճուղիներ ու սալի ճանապարհներ կառուցելու, չեղածները վերանորոգելու և կանոնափոր վիճակում պահելու աշխատանքները:

կատարելու համար, ինչպես նաև մասնակցելու բնութիւն տարերալին աղետներին վնասված համամիութենական նշանակութիւն ունեցող խճուղիներին ու սալի ճանապարհների վերանորոգութեան աշխատանքներին այն դեպքերում, չերբ շարժման ընդհատում առաջ գալու վտանգ և սպառնում:

Ճանապարհային աշխատադարձակը կատարվում է հետևյալ հոդվածներով նախատեսված պայմաններով.

ԾԱՆՈԹ. 1.—Հանրապետական և տեղական նշանակութիւն ունեցող ճանապարհների վերաբերմամբ բնակչութիւնը ճանապարհային աշխատադարձակի չենթարկելու վորոշումները պետք է հրատարակվեն համապատասխան գաղափարական գործադիր Կոմիտեի պլենումի կամ գաղափարային գործկոմիների կողմից:

ԾԱՆՈԹ. 2.—Առանձին դեպքերում, չերբ համամիութենական ճանապարհների այս կամ այն մասը տնտեսական կարեւոր նշանակութիւն ունի տեղական բնակչութեան համար, այդպիսի վորոշումներ կարող են ընդունվել նաև համամիութենական ճանապարհների վերաբերմամբ, սակայն, վերջին դեպքում, գաղափարական գործադիր Կոմիտեների վորոշումները պետք է հաստատվեն համապատասխան հանրապետութեան Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի կողմից:

2. Ճանապարհային աշխատադարձակը, բացի անձնական աշխատանքից, իր մեջ պարունակում է նաև պարտականութիւն այդ պարճակը կատարելիս ճանապարհային համապատաս-

խան մարմինների տրամադրութեան տակ գնելու անասուններ՝ սալերով փոխադրութեան անհրաժեշտ միջոցների ու պարագաների հետ միասին:

ԾԱՆՈԹ.— Անասունների և սալերով փոխադրութեան անհրաժեշտ միջոցների ու պարագաների քանակը վորոշվում է այս կանոնադրութեան 15 հոդվածով նախատեսված հրահանգով:

3. Ճանապարհային աշխատապարհակի լենթարկվում են գլուղական վայրերում ապրող բոլոր 18—50 տարեկան հասակի արական սեռի անձինք, բացառութեամբ նրանց, վորոնք մասնանշված են այս կանոնադրութեան 4-րդ հոդվածում:

4. Ճանապարհային աշխատապարհակի լենթակա չեն ա) հիվանդութեան կամ խեղանդամութեան հետևանքով իրենց աշխատունակութունն ընդմիջող կամ ժամանակավորապես կորցրած անձինք, բ) կարմիր Բանակի և կարմիր Նավատորմի մշտական ու փոփոխական մասերում իսկական զինվորական ծառայութեան մեջ գտնվող անձինք, գ) պետական, հասարակական և կոոպերատիվ հիմնարկութունների ու ձեռնարկութունների մշտական ծառայողները, դ) պետական, կոոպերատիվ և մասնավոր ձեռնարկութունների բանվորները, ինչպես նաև տրվելով վաչրում սեփական տնտեսութուն չունեցող բարակները և ե) այն անձինք, վորոնք համապատասխան զավառակային գործադիր կոմիտեների վորոշումների հիման վրա այլ հար-

դելի պատճառներով ազատված են այդ պարհակից:

5. Ճանապարհային աշխատապարհակի լենթակա անձանց իրավունք է վերադանվում տրվելով վաչրում բավականաչափ վարձու բանվորական ուժ լինելու դեպքում, վորը վորոշում է գավառային գործադիր կոմիտեն, իրենց անձնական աշխատանքը և այս կանոնադրութեան 2-րդ հոդ. հիշված բնական պարհակը փոխարինել զրամական տուրքով:

ԾԱՆՈԹ.— Ճանապարհային աշխատապարհակը զրամականով փոխարինելու նորմաները վորոշում են գավառակային գործադիր կոմիտեները, նկատի ունենալով ավելի վաչրում բանվորական ուժ և լծկան անասուններ վարձելու գները՝ նորմաները հաստատվում են գավառական գործադիր կոմիտեների, իսկ ինքնավար մարզերում—նրանց կենտրոնական գործադիր կոմիտեների վորոշումներով:

6. Ճանապարհային աշխատապարհակի լենթակա յուրաքանչյուր անձ տարվա ընթացքում չի կարող ավելի աշխատել, քան լոթ բանվորական ուժ՝ ըստ աշխատաչափերի կանոնադրութեան (урочн. полож.) նորմաների:

7. Չի թույլատրվում ճանապարհային աշխատապարհակի լենթարկել աշխատանքների կատարման վայրից 8 կիլոմետր ավելի հեռու ապրող բնակչութեանը, բացառիկ դեպքում՝ գավառական գործադիր կոմիտեների վորոշումներով՝ այդ տարածութունը կարող է ավելացվել

մինչև 15 կիրոմետրի ափն պարսնանով, վորպեսզի աշխատանքների վաչքում բանվորներին գիշերելու տեղ հատկացվի:

8. Ձի թուլլատրվում ազգաբնակիւթյանը ճանապարհային աշխատապարհարկի չենթարկել գյուղատնտեսական չեռուն աշխատանքների շրջանում:

9. Աշխատապարհակն իրագործվում է գործաքանակի (сдельщина) սկզբունքով, այսինքն՝ յուրաքանչյուր շրջանի բնակչութւան վրա գրւվում է ճանապարհային աշխատանքների վորոշ քանակութւուն, հաշված աշխատաչափերի կանոնադրութւան նորմաներով և ուղեմասերը կրցւում են առանձին բնակելի վաչքերին:

10. Ճանապարհային աշխատապարհակի կարգով կատարվելիք աշխատանքների պլանները և ճանապարհային շինարարութւան համապատասխան նախահաշվային չենթադրութւունները մշակում են՝ հանրապետական նշանակութւուն ունեցող ճանապարհների նկատմամբ — տեղական տրանսպորտի համապատասխան հանրապետական վարչութւունները, իսկ տեղական նշանակութւուն ունեցող ճանապարհների նկատմամբ՝ գավառական գործադիր կոմիտեները (ինքնավար մարզերում — նրանց կենտրոնական գործադիր կոմիտեները), վորից հետո հաստատվում են սահմանված կարգով:

11. Ճանապարհային պարհակի կարգով կատարվելիք աշխատանքները հաստատված տարե-

կան պլանների հիման վրա կազմակերպում, մասնավորապես ուղեմասերը վորոշ բնակելի կետերին կցում, ինչպես նաև պարհակի չենթակա անձանց քանակը և բանվորական աշխատաչափերն ու աշխատանքի կատարման ժամանակը վորոշում են հանրապետական ճանապարհների նկատմամբ — տեղական տրանսպորտի հանրապետական վարչութւունները, համապատասխան գավառական գործադիր կոմիտեի համաձայնութւամբ, իսկ տեղական նշանակութւուն ունեցող ճանապարհների նկատմամբ — գավառական գործադիր կոմիտեները:

Առանձին անձանց ճանապարհաշինարարական աշխատանքի ուղարկելու կարգադրութւունն անում և նրանց աշխատանքի հերթը վորոշում է համապատասխան գավառակային գործկոմը:

12. Յեթե ճանապարհային աշխատապարհակի չենթարկված անձը վորոշված ժամանակին և վորոշված վաչքը չներկայանա աշխատելու, աչգ դեպքում չաշխատած օրերի համար սահմանվում է դրամական տուգանք՝ համաձայն այս կանոնադրութւան 5-րդ հոդ. ծանոթութւան մեջ մատնանշված նորմայի. տուրքը գանձվում է հարկերի գանձման համար սահմանված ընդհանուր կարգով:

Ճանապարհային աշխատապարհակից հրաժարվելու համար բացի վերոհիշյալ դրամական տուգանքից սահմանվում է նաև պատասխանատւութւուն ԱՍՖԽՀ կազմի մեջ մտնող հանրա-

պետութիւնները քրեական որեւորքերի համապատասխան հոգւածներով:

13. Այս կանոնադրութեան 2-րդ հոգւածում հիշված անձնական աշխատանքի և բնական պարհակի փոխարեն սահմանվող գրումական տուրքը, վոր նախատեսված և այս կանոնադրութեան 5-րդ հոգւածով, գանձվում և բյուջե-տային տարվա ընթացքում, դաժնապատկան գործողի կոմիտեների կողմից սահմանվող ժամկետներում, հարկերի գանձման ընդհանուր կարգով:

14. Այս կանոնադրութեան 12 և 13 հոգւածները կարգով ստացվող գումարները հաւակացվում են ճանապարհային շինարարութեան համապատասխան վարկերին 15-րդ հոգւ. նախատեսված հրահանգում ցույց տրված կարգով:

15 Հանձնարարել Հաղորդակցութեան Ճանապարհների Ժողովրդական Կոմիտեի առիւթներ լիազօրին մի ամսվա ընթացքում հրատարակել այս կանոնադրութեանը կիրարկելու ընդհանուր հրահանգը, համաձայնեցնելով ԱՍՖԽՀ Աշխատանքի և Ֆինանսների Կոմիտեի անդամներին:

Գաժառանկան գործողի կոմիտեներին իրան վունք վերապահել մատնանշված ընդհանուր հրահանգի հիմունքներով և տեղական տրանսպորտի համապատասխան վարչութեան հետ համաձայնութեան դաշով, հրատարակել տեղական կանոններ այս կանոնադրութեան 4-րդ հոգւ. «ե» կետը, 5, 8 և 11-րդ հոգւածները կիրարկելու մասին:

Հ Ր Ա Հ Ա Ն Գ

Հ. Ս. Խ. Հ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՍԻՏԵՅԻ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ

ԱՍՖԽՀ ԿԵՆՏՐՈՐԾԿՈՄԻ ՅԵՎ ԺՈՂԿՈՄԽՈՐՀԻ
ԿՈՂՄԻՑ 1927 թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 5-ԻՆ ՀԱՍ-
ՏԱՏՎԱԾ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՃԱՆԱ-
ՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐՀԱԿԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒ-
ԹՅՈՒՆԸ («Խորհրդ. Հայաստան» — 1927 թ. սեպ-
տեմբերի 23, № 267) ԿԻՐԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

1928 թ. ապրիլի 25-ին

1. Խճուղիներ ու սալի ճանապարհներ և ճանապարհային կառուցվածքներ շինելու, նորոգելու և բարեկարգ վիճակում պահելու աշխատանքների տարեկան պլանն իրագործելու համար բնակչութեանը ճանապարհային աշխատապարհակի յենթարկելու անհրաժեշտութեանը վորոշում են՝ հանրապետական նշանակութեան ունեցող ճանապարհների նկատմամբ տեղական տրանսպորտի վարչութեանը, իսկ տեղական նշանակութեան ունեցող ճանապարհների նկատմամբ - համապատասխան գաժառանկան գործողի

կոմիտեները, միաժամանակ մշակելով ճանապարհային շինարարության առաջիկա տարվա ընդհանուր պլաններն ու նախահաշիվները:

2. Նախորդ հոգվածում հիշված մարմինները, նախ քան ճանապարհային շինարարության աշխատանքների տարեկան պլանների նախագծերն ու նախահաշիվները հանրապետական վերադաս մարմիններին ի հաստատություն ներկայացնելը, համապատասխան գավառական կամ գավառակային գործկոմի առաջ ըստ պատկանելուն հարց են հարուցում «Գյուղական բնակչության ճանապարհային աշխատապարհակի կանոնադրության» 1 հոդ. 1 ծանոթությունը նախատեսված վորոշումներ կայացնելու մասին:

3. Գավառական և գավառակային գործկոմների վորոշումների մեջ ցույց է տրվում թե առաջիկա բյուջետային տարում վնր շրջանների կամ առանձին բնակավայրերի բնակչությունն է լենթարկվում ճանապարհային աշխատապարհակի, և վնր ճանապարհների կամ վնր ուղեմասերի վրա չե կիրարկվելու ճանապարհային աշխատապարհակը:

Բնակչությանը ճանապարհային աշխատապարհակի լենթարկելու հարցը համապատասխան գործկոմները պետք է վճռեն այս հրահանգի 1 հոդ. հիշված մարմիններից համապատասխան գիծում ստանալուց հետո 2 շաբաթվա ընթացքում:

ԾԱՆՈԹ.— Այս հոգվածով հիշված վորոշում-

ներով անհրաժեշտության դեպքում լուծվում է աշխատանքների կատարման վայրի և բնակելի վայրերի միջև ընկած առավելագույն տարածությունը ավելացնելու հարցը, վորը նախատեսված է ճանապարհային աշխատապարհակի կանոնադրության 7-րդ հոգվածով: Այս հարցի մասին գավառակային գործկոմների կայացրած վորոշումները հաստատում են գավառական գործադիր կոմիտեները:

4. Միութենական նշանակություն ունեցող ճանապարհների և ճանապարհային կառուցվածքների նորոգության աշխատանքներին մասնակցելու համար բնակչությանը ճանապարհային աշխատապարհակի լենթարկելու հարցը քննություն են առնում գավառական գործկոմները մինչև առաջիկա բյուջետային տարվա համար միութենական նշանակություն ունեցող ճանապարհային շինարարության աշխատանքների տարեկան պլան կազմելը:—

ա) գավառական գործադիր կոմիտեի անմիջական նախաձեռնությամբ, բ) իշխանության տեղական ստորին մարմինների (գավառակային գործկոմների կամ գյուղխորհուրդների) միջնորդությամբ և գ) Տեղական Տրանսպորտի Հանրապետական Վարչության առաջարկությամբ:

Գավառական գործկոմների կողմից այս հարցի մասին կայացված վորոշումները պատճառաբանված զեկուցման հետ մի շաբաթվա ընթացքում ներկայացվում են Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի նախագահությանն ի հաստատություն:

5. Ի քննութիւնն և ի հաստատութիւնն ներկայացված՝ ճանապարհային աշխատանքների տարեկան պլանների նախագծերում և նրանց հետ կապված նախաճաշխմբերում գլուղական բնակչութեան ճանապարհային աշխատապարհակը հաշվի չե առնվում միայն այն դեպքում, չեթե բնակչութեանն այդ պարհակին չենթարկելու վորոշումը ձեվակերպված ե վերը հիշված կարգով:

6. Բնութեան տարերային չերեվութեան բնութեան և շարժման բնդհատումի վտանգին չենթակա հանրապետական, տեղական, ինչպես նաև միութենական նշանակութիւնն ունեցող ճանապարհները նորոգելու համար բնակչութեանը ճանապարհային աշխատապարհակի չենթարկելու դեպքում պահանջվում ե՝ միութենական և հանրապետական նշանակութիւնն ունեցող ճանապարհների նկատմամբ-գաղառական գործկոմներին, իսկ տեղական նշանակութիւնն ունեցող ճանապարհների նկատմամբ-գաղառական կային գործկոմների վորոշումը: Այդպիսի վորոշումներ կայացնելու վերաբերյալ միջնորդութեանները հարուցում են տեղական ճանապարհային մարմինները, և լուծում են վերոհիշյալ գործադիր կոմիտեները շտապ կարգով:

ԾԱՆՈԹ. 1 - Բնակչութեան կողմից այս հոդվածի կարգով կատարված աշխատանքը հաշվի չե առնվում ճանապարհային աշխատապարհակի վերաբերյալ կանոնադրութեան 6 հոդվածով նախատեսված առավելագույն թվով բանվորական օրերի դիմաց: Այս նպատակով ճանապարհային

աշխատանքների տարեկան պլաններ կազմելու բանվորական ուժի 70%-ը նկատի չե առնվում բնութեան տարերային չերեվութեան բնութեան ճանապարհների չենթարկելու վերաբերյալութեան աշխատանքները կատարելու համար:

ԾԱՆՈԹ. 2 - ճանապարհային աշխատապարհակի կանոնադրութեան 8-րդ հոդվածի ուժը չի տարածվում այն դեպքերի վրա, չերը բնակչութեանը ճանապարհային աշխատապարհակի չենթարկվում բնութեան տարերային չերեվութեան բնութեան, շարժման բնդհատումի վտանգին չենթակա ճանապարհների նորոգութեան համար:

7. Տեղական նշանակութիւնն ունեցող ճանապարհային աշխատանքների տարեկան պլանը գաղառական գործադիր կոմիտեների կողմից հաստատվելուց հետո այդ պլանի համաձայն կատարվում ե աշխատանքների կատարման օրացուցային բաշխում՝ ճանապարհային աշխատապարհակի կիրառմամբ, վորի մեջ նախատեսվում են ճանապարհային աշխատապարհակի կանոնադրութեան 11 հոդվածում հիշված բոլոր հարցերը, ինչպես նաև սահմանվում ե յուրաքանչյուր ուղեմասի համար անհրաժեշտ բանող անառունների, սայլերի և ինվենտարի քանակը: Բաշխման այդ ցուցակի մասերը հաղորդվում են այն համապատասխան գաղառական գործկոմներին, վորոնց վերաբերում են, անհրաժեշտ նախապատրաստական բոլոր գործողութեանները կատարելու համար:

Այդ պլանը կազմելու նկատի չե առնվում

ճանապարհային աշխատապարհակի կանոնադրութեան 8-րդ հոդովածով սահմանված կանոնը: Վերոհիշյալ որացուցային բաշխումը պետք է համաձայնեցվի Տեղական Տրանսպորտի Հանրապետական Վարչութեան հետ աշխատակարարների Կոմիտեի հետ: Անդրկենսագործկոմի 1927 թ. սեպտեմբերի 27-ի «Հաղորդակցութեան Ճանապարհների Կոմիտեի հետ կողմից ԱՍՖՈՀ խճողային և սալի ճանապարհների դրութեան և պահպանութեան վրա բնականուր հսկողութեան իրագործելու կարգի կանոնադրութեամբ»:

ԾԱՆՈԹ. — Հանրապետական (պատշաճ դեպքերում նաև միութենական) ճանապարհների վրա կատարվելիք աշխատանքների և ճանապարհային աշխատանքների կիրառման որացուցային բաշխման նախագիծը կազմում է Տեղական Տրանսպորտի Հանրապետական Վարչությունը, համաձայնեցնելով համապատասխան գավառական գործադիր կոմիտեի հետ, վորը և հաստատում է այդ նախագիծը:

8. Հաստատված որացուցային բաշխման համաձայն գավառակային գործադիր կոմիտեները իրենց կողմից սահմանված հերթով աշխատանքի չեն ուղարկում ճանապարհային աշխատապարհակի չենթակա անձանց համապատասխան քանակութեամբ սալերով և խնկնատարով՝ ըստ աշխատանքի վարիչների կարգադրերի (наряд):

ԾԱՆՈԹ. — Գավառակային գործադիր կոմիտեները համաձայն նրանց ուղարկված որացուցային բաշխման վորտում են, թե առանձին գյուղերից վորը, վորքան բանվորական

ձեռք, բանող անասուն, սալ և խնկնատար պետք է տա ճանապարհային աշխատապարհակի կարգով ճանապարհային մարմինների տրամադրութեան տակ գնելու համար, իսկ առանձին տնտեսութունների միջև այդ բաշխումը կատարում են գյուղխորհուրդները՝ համաձայն չորաքանչյուր տնտեսութեան մեջ չկած բանող անասունների, սալերի և խնկնատարի քանակութեան և նկատի ունենալով առանձին տնտեսութունների կարգութեան աստիճանը:

9. Ճանապարհային աշխատապարհակի չենթակա չեն միայն աշխատանք, վորտեք մշտապես ապրում են տվյալ վտրում կամ այդ վտրի հետ մշտական կապ ունեն՝ աշխատող գույք կամ տնտեսութուն ունենալու հետևանքով:

10. Ճանապարհային աշխատապարհակի չենթակա չեն ա) հիվանդութեան կամ խեղանդամութեան հետևանքով իրենց աշխատունակութունը բնորոշող կամ ժամանակավորապես կորցրած անձինք և սոհատարակ հիվանդները, բ) կարմիր բանակի և կարմիր նավատորմի մշտական ու փոփոխական մասերում իսկա կան զինվորական ծառայութեան մեջ գտնվող անձինք, գ) պետական, հասարակական և կոոպերատիվ հիմնարկութունների ու ձեռնարկութունների մշտական ծառայողները, դ) պետական, կոոպերատիվ և մասնավոր ձեռնարկութունների բանվորները, ինչպես նաև տվյալ վտրում սեփական տնտեսութուն չունեցող բաւրակները և ե) աշխատանք, վորտեք համա-

1003
14630

մատուցողության գավառակային գործադիր կոմիտեների վորտուսների հիման վրա այլ հարգելի պատճառներով ազատված են այդ պարհակից:

11. Ճանապարհային աշխատապարհակի լենթարկված անձինք աշխատանքների ժամանակ պարենավորվում են իրենց հաշվով. նրանց խմելու ջուր մատակարարելու պարտականութունն ընկնում է ճանապարհային աշխատանքները դեկավարող մարմինների վրա:

12. Ճանապարհային աշխատապարհակի լենթարկված անձանց իրենց բնակավայրից 8 կիլոմետրից հեռու աշխատանքի ուղարկելու դեպքում նրանց գիշերելու շենք հատկացնելու ծախքերը հոգում են ճանապարհային աշխատանքները դեկավարող մարմինները. այդ ծախքերը նախատեսվում են համապատասխան նախահաշիվներով:

13. Յեթե ճանապարհային աշխատապարհակի լենթակա անձինք կամենում են ողավել կանոնադրութւան 5-րդ հոդ. արվող իրավունքից և բնական պարհակը փոխարինել համապատասխան զբաղման գումարով, պարտավոր են այդ մասին հայտնելու համապատասխան գավառակային գործադիր կոմիտեին նախորոք, աչն ժամանակամիջոցներում, փորոնք սահմանվում են կանոնադրութւան 15-րդ հոդվածի 2 մասով նախատեսված տեղական կանոններով:

Գավառակային գործադիր կոմիտեն կարող է մերժել այդ փոխարինումը միայն աչն դեպքերում,

քերում, չերը պարզի, փոր տվյալ վայրում բաւարար չափով բանվորական ուժ չկա:

14. Անձնական աշխատանքի և բնական պարհակի փոխարեն զբաղման գումար վճարելու ժամանակամիջոցը սահմանում է գավառական գործադիր կոմիտեն, սակաչն աչն հաշվով, փորպեսզի այդ գումարները մուծվեն Ֆինժոդկոմատի զբաղարկոցները վոչ ուշ քան մինչև աշխատապարհակի կիրառմամբ կատարվող աշխատանքների սկիզբը, աչսինքն՝ մինչև հունիսի 20-ը:

15. Կանոնադրութւան 12 և 13 հոդվածների կարգով մուծվող գումարները հաշվվում են փորպես սվանդ համապատասխան գավառական գործադիր կոմիտեի անունով և ծախսվում են ճանապարհային շինարարութւան վրա: Առաջին հերթին այդ գումարները գործադրվում են բանվորական ուժ վարձելու համար, իսկ մնացորդները կարող են ծախսվել նաև աչ կարիքների վրա ճանապարհային շինարարութւան արտադրական հաստատված պլանների սահմաններում:

16. Այս հրահանգը ուժի մեջ է մտնում 1927 թ. հոկտեմբերի 1-ից և կիրարկվելու չե ընթացիկ 1927—1928 գործառնական տարում բացի աչն հոդվածներից, փորոնք վերաբերում են ճանապարհային աշխատանքների պլաններն ու նախահաշիվները միմյանց հետ համաձայնեցնելուն: Ընթացիկ տարում ճանապարհային աշխատապարհակը պետք է կիրարկվի աչն շրջաններում, փորտեղ այդ նախատեսմամբ և 1927—

1928 թ. տարեկան պլանների նախագծերով և նախաճաշիվներով: Բնակչութիւնը աչգ շրջաններում ճանապարհային աշխատապարհակի չեն թարկելը պետք է ձեռնարկուած լինի ճանապարհային աշխատապարհակի գործող կանոնադրութիւն կազմով, տեղական գործկոմների կողմից, մինչև 1928 թ. հունիսի 20-ը՝ համաձայնեցնելով ՀՍՄՀ Տեղական Տրանսպորտի Վարչութիւն հետ:

Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի
Նախագահի Տեղակալ՝ Հ. ԱՉԱՏՅԱՆ

Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի
Քարտուղար՝ Ռ. ԴԱՇՏՈՅԱՆ

Յերեան

ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԺԱՆԱ- ՊԱՐՅԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐՀԱԿԻ ԿԱՆՈ- ՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

(Մասշէլի պարզաբանութիւն)

Մեր ճանապարհները վատ դրութիւն մեջ են. խորտուրտ, ծուռ ու քարքարոտ, աչքի քան վատ, վոր ամեն անգամ անցնելուց անիծում ենք աչգ ճանապարհները և մտածում. չէրք մենք եւ կունենանք ուղիղ, լայն և կանոնավոր ճանապարհներ, վորոնցով անարգել ու ապահով կանցնեն և՛ մարդը, և՛ սալը, և՛ մեքենան, և՛ կենդանին:

Շատ անգամ ասված է, ընդունված ճշմարտութիւն է, աչք չերկիրը, վոր զուրկ է լավ ճանապարհներից, աչք ժողովուրդը, վոր չի մըտածում իր ճանապարհների կարգավորման, շինարարութիւն մասին, աչգ չերկիրը, աչգ ժողովուրդը ամենազգեալն է, ամենահետաճառքը վնչ միայն աչտուր, աչք և հետազոտւած, չեթե հուշն դրութիւնը շարունակե գոյութիւն ունենալ: Յեւ իսկապէս, ինչպէս կարող է հեռավոր դանդեղութիւն, տպարանցին իրեն ապահով բզ-

գալ, ինչպես կարող է գլուղացին առաջգիմել թե անտեսապես և թե կուլտուրապես, չեթե ճանապարհների բացակայութեան պատճառով նա կտրված է կենտրոններից և ժամանակին չի կարողանում ստանալ անհրաժեշտ գլուղատնտեսական գործիքներ, մեքենաներ, գործարանային ապրանքներ, լրագրեր, ամսագրեր, չեթե նա հնարավորութեամբ չունի իր սեփական արտադրանքները դուրս հանել շուկա վաճառելու։ Աշխատավոր գլուղացիութեան և խորհրդային իշխանութեանը պետք է ուշադրութեամբ դարձնեն այս չեղելի վիճակը և միջոցներ ձեռք առնեն յերկրում խճուղիներ, սայլի և տեղական նշանակութեամբ ունեցող ճանապարհներ շինելու, ալգիսիները վերանորոգելու, լաշնացնելու, հարթելու և այլն։

Կան մարդիկ, վորոնք հեռու չեն նայում և անհոգ ասում են. դե ունենք իշխանութեան, թող նա չեղ մտածի ճանապարհների շինարարութեան մասին, թող նա ճարտարապետներ, տեխնիկներ ուղարկի և կարգի բերի խճուղիները, սայլի ճանապարհները։ Ասում են, բայց չեն մտածում, վոր խորհրդային իշխանութեանը մեն մենակ ներկա պայմաններում այդ բոլորը կատարել չի կարող։ Անհրաժեշտ է, վոր այդ աշխատանքների մեջ յեռանդուն կերպով մասնակցի ամբողջ գլուղացիութեան և բնագույն ճանապարհների շինարարութեան։

Իր ժամանակին Անդրկովկասյան Սիմֆ

Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն շատ մանրամասն կերպով քննութեան է առել այս հարցը և 1927 թ. սեպտեմբերի 5 ին հրատարակել է հասկապես «Գլուղական բնակչութեան ճանապարհային աշխատադրակի» կանոնադրութեան, վորի կարեւոր կողմերի վրա ցանկալի չե կանգ առնել, վորպեսզի յուրաքանչյուր գլուղացի, կարգալով այդ գրքուկը, հասկանա իր անելիքները ճանապարհների շինարարութեան գործում։

ԻՆՉ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ Ե ՍԱՀՄԱՆՎՈՒՄ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐԿԸ

Ճանապարհային աշխատադրակը մի հիմնական և կարեւոր նպատակ է հետապնդում՝ շինել, վերանորոգել և կանոնավոր վիճակի մեջ պահել Հանրապետական և տեղական նշանակութեամբ ունեցող խճուղիները, սայլի և այլ ճանապարհները։ Համամիութենական նշանակութեամբ ունեցող նոր խճուղիների կառուցումը ճանապարհային աշխատադրակի կարգով չի կատարվում։ Պարհակի կարգով կատարվում են այն ճանապարհների միջին ընթացիկ վերանորոգումները, այն էլ անյալիսի գեպքերում, չեք նրանք վրասովել են տարրերային աղետներից։ Յերեվան կայք, վոր հեղեղը փչացնում է մի վորյեվե Համամիութենական նշանակութեամբ ունեցող ճանապարհ և այնպիսի դրութեան է ստեղծվում, վոր ամբողջ չեթեվեկութեանը կանգ է առ-

նում: Ի հարկե, նման գեպերում իշխանութեան վորոշմամբ բնակչութիւնը կարող ե ճանապարհային աշխատապարհակի կանչվել այդ ճանապարհը կարգի բերելու համար:

ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐՀԱԿ ՀԱՅՏԱՐԱՐԵԼՈՒ ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Գյուղացիներին և չուրաքանչուր քաղաքացուն կարող ե հետաքրքրել այն հարցը թե ո՞վ իրավունք ունի ճանապարհային աշխատապարհակ հայտարարելու նախաձեռնութիւնն ստանձնել, կամ ուրիշ խոսքով ասած, ո՞վ կարող ե այդ հարցը բարձրացնել: Որեքը բացատրում ե, վոր նման նախաձեռնութիւնը կարող են իրենց վրա վերցնել թե գյուղական խորհուրդները, թե գավառային, թե գավառակային գործկոմները, ինչպես նաեւ Տեղական Տրանսպորտի Վարչութիւնը հանրապետական և Համամիութենական ճանապարհների վերաբերյալ: Սա, իհարկե, գեո չի նշանակում, վոր ամեն մի քաղաքացի, հասարակական կազմակերպութիւն իրավունք չունի նման հարցեր բարձրացնել: Ամեն մեկը կարող ե համագումարներում, ժողովներում, խորհրդակցութիւններում ճանապարհների շինարարութեան վերաբերյալ հարցերը քննելիս առաջադրել ճանապարհային աշխատապարհակի հայտարարման խնդիրը և միջնորդել համապատասխան խորհրդի, գործկոմի առաջ, վորպէսզի վերջիններիս մտածեն այդ ուղղութիւնը և համապատասխան ընթացք տան շոշափված հարցերին:

ՎՈՐ ՄԱՐՄԻՆՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՈՒՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐՀԱԿ ՀԱՅՏԱՐԱՐԵԼ

Յեթե գյուղական խորհրդին կամ հասարակական կազմակերպութիւններին իրավունք ե վերապահված ճանապարհային աշխատապարհակի հարցը բարձրացնել, դա, ի հարկե, գեո չի նշանակում, վոր գյուղական խորհուրդն իրավունք ունի ինքն ել այդ հարցը վերջնականապես լուծելու և անմիջապես գործադրելու կշանքում: Յեթե կառուցվող կամ վերանորոգվող խճուղիները, սալի կամ գյուղական պեղքերին ծառայող ճանապարհները ունեն հանրապետական ու տեղական նշանակութիւն, այն ժամանակ բնակչութիւնը ճանապարհային աշխատապարհակին յենթարկելու վորոշումները կաշացնում են գավառային կամ գավառակային գործադիր կոմիտեների պլենումները, իսկ չեթե վորանորոգվող ճանապարհները համամիութենական նշանակութիւն ունեն, վորոշումները կաշացնում են գավառային գործկոմների պլենումները, սակայն այդ վորոշումները անպատճառ պետք ե հաստատվեն ՀՍՍՀ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեի կողմից, վորից հետո միայն կարելի չե պարհակի վերաբերյալ հանած վորոշումը գործադրել կշանքում: Այս ուղղութիւնը հանած վորոշումները Գավառային գործկոմները վոչ ուշ մի շաբթվա ընթացքում պատճառարանված գեկուցումով ուղարկում են Կենտրոնական Կոմիտեի և միջնորդում հաստատելու:

Այգպիսով, տեսնում ենք, վոր տեղական գործկուսները ճանապարհային աշխատադարձակ հաշտարարելու ասպարիզում ունեն լաջն իրա-
վունքները և նրանց ե վերապահված ճանապար-
հային շինարարութեան հիմնական աշխատանք-
ները:

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ՊԵՏՔ Ե ՏԱՐՎԵՆ ԾՐԱԳՐԱՅԻՆ
ԿԱՐԳՈՎ

Ամեն մի ասպարիզում գրական արդյունք-
ներ կարելի չե ստանալ միայն այն ժամանակ,
չեթե աշխատանքները կազմակերպվում ու տար-
վում են նախապես վորոշված ու հաստատված
ծրագրով և նախահաշիվով: Խճուղի, սալի կամ
միջոցառման ճանապարհ կառուցելը հեշտ և
աժան բան չե, նա մի տարվա, չերկու տարվա
համար չե, այլ տասնյակ տարիների. նրա նշա-
նակութունը խոշոր և, այդ ճանապարհը գալա-
սի բնակչութեան կյանքի մեջ կարեւոր դեր ունի
և, յեթե այդ այդպես և, ապա յուրաքանչյուրը
պիտի դիտակցի ու զգա, վոր այդ կարեւոր կա-
ռուցումները այնպես պետք ե տարվեն, վոր մի
տարուց կամ մի ամսից հետո մենք նորից կանգ-
նած չլինենք նույն քարուքանդ ճանապարհի կամ,
ինչպես ասում են, նույն կտրած տաշաի առաջ:

Տեղական նշանակութուն ունեցող ճանա-
պարհների կառուցման, վերանորոգման և կանո-
նավոր վիճակում պահելու նախագծերը և նա-
խահաշիվային լենթագրութունները մշակում են
գալաուսին գործադիր կոմիտեներն իրենց կից

«տեղական նշանակութուն ունեցող ճանապարհ-
ների վրա հսկող յեռյակները» միջոցով, իսկ հան-
րապետական նշանակութուն ունեցող ճանա-
պարհների նախագծերն ու նախահաշիվներն կազ-
մում ե ՀՍԽՀ Տեղական Տրանսպորտի Վարչու-
թյունը: Այդ նախահաշիվները համապատասխան
կարգով հաստատելուց հետո տեղական նշանա-
կութուն ունեցող ճանապարհների նկատմամբ,
գալաուսին գործադիր կոմիտեները մշակում են
որացուցցային ցուցակներ, համաձայնեցնելով
հանրապետական Տեղական Տրանսպորտի Վար-
չութեան հետ, իսկ հանրապետական նշանակու-
թյուն ունեցող ճանապարհների նկատմամբ որա-
ցուցցային ցուցակ կազմում ե հանրապետութեան
Տեղական Տրանսպորտի Վարչությունը: Որացու-
ցային ցուցակների մեջ վորոշակի ու պարզ
պետք ե ասված լինի — այս կամ այն ուղղեմասե-
րի կցումը վորոշ բնակելի կետերին, պարհակի յեն-
թակա անձանց պահանջվող քանակը, բանվորական
աշխատաչափերն ու աշխատանքի կատարման
ժամանակը: Այդ ցուցակների հիման վրա տեղա-
կան մարմինները անցնում են աշխատանքների:
Բերենք մի որինակ: Յենթագրենք, Եջմիածնի
Գավգործկոմը վորոշում ե գալաուսի համար տե-
ղական նշանակութուն ունեցող մի ճանապարհ
կառուցել: Նախ՝ նա կազմում ե նախագիծ, աչ-
պինքն կառուցվող ճանապարհի պլանը, չերկրորդ՝
նա կազմում ե նախահաշիվը, այսինքն վորոշում
ու ձեակերպում ե այն բոլոր ծախքերը, վոր

անհրաժեշտ են կառուցման աշխատանքների համար և ապա աչդ նախագծի և նախահաշվի վերաբերյալ ստանում համապատասխան մարմինների հաստատությունը: Հաստատվելուց հետո գավառային գործկոմը կազմում է որացուցցային ցուցակ, աչն է՝ վորոշում է. չէրբ սկսել աշխատանքները և չէրբ աչդպիսին ավարտել, պահանջվող բանվորների, սալերի, գործիքների և ալլ անհրաժեշտ պարագաների քանակը և ալլ մանրամասնություններ: Աչդ ցուցակը նա ուղարկում է գավառակային գործկոմին: Վերջինս իր ձեռքի տակ գտնվող գյուղերի բնակչության և գույքերի ցուցակների հիման վրա վորոշում է, թե աչինչ գյուղը պետք է աչքան բանվոր տա, ինչպես նաև վորոշում է չուրաքանչուր գյուղից պահանջվելիք սալերի, լծկան անասունների, գործիքների քանակը և աչդ մասին հաշտնում է գյուղական խորհրդին:

Գյուղական խորհուրդը իր ձեռքի տակ մինչ աչդ պետք է ունենա արդեն աշխատապարհակի լենթակա գյուղացիների ցուցակը, նրանց լծկան անասունների և սալերի քանակը, վորոնց հիման վրա և վորոշում է ու կարգադրում, թե աչինչ որը, աչինչ գյուղացիները իրենց սալերով, գործիքներով, լծկան անասուններով պետք է գուրս գան աշխատելու եջմիածնի գավառում կառուցվող աչինչ ճանապարհի վրա: Սալեր, բեռնակիր անասուններ կամ փոխադրական ալլ միջոցներ, ինչպես նաև գործիքներ պահանջելիս

գյուղական խորհուրդը հաշվի պետք է առնի տնտեսութունների ունակությունը և աչդպիսի գիծ տանի, վոր թույլ տնտեսությունները չը տուժեն: Գյուղի բնակչությանը աշխատապարհակի լենթարկելու վորոշումները պետք է հաշտարարվեն գյուղացիության վոչ ուշ քան լերկու շաբաթ առաջ: Դա կարեոր է, վորպեսզի չուրաքանչուրը մինչ աչդ կարգավորի իր գործերը և պատրաստ լինի մասնակցելու աշխատանքներին:

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԿՈԶՎՈՒՄ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐՀԱԿԻ

Որենքում տաված է, վոր ճանապարհային աշխատապարհակի լենթակա լեն տվյալ վայրում մշտապես ապրող կամ աչդ վայրի հեռ տնտեսական կապ ունեցող բոլոր 18—50 տարեկան աղամարդիկ. կանաչք բոլորովին աղատվում են աչդ պարտականությունից: Աչդ քաղաքացիների ցուցակները գյուղական խորհուրդները ժամանակին պետք է կազմեն և պատրաստ ունենան գյուղխորհրդի գրասենյակում, վորպեսզի ճանապարհային աշխատապարհակը հաշտարարելիս հնարավոր լինի անմիջապես անցնել աշխատանքներին:

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԱԶԱՏՎՈՒՄ ԶԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐՀԱԿԻՑ

Որենքը նախատեսել է մի շարք դեպքեր, լերբ գյուղացիներին կարելի լե աղատել ճանապարհային աշխատապարհակից: Վորոնք են դրանք. նախ՝ աղատվում են նրանք, վորոնք հի-

վանդ են կամ հիվանդութեան ու խեղանդամութեան հետեանքով ժամանակավորապես կամ բնդմիշտ կորցրել են իրենց աշխատունակութիւնը: Գլուղացիին կարող է հիվանդանալ ու պառկել կամ հիվանդութեան հետեանքով նրա փոքր հենց ժամանակավորապես թուլանալ. պարզ է, այդպիսին պետք է ազատվի պարհակից: Յերկրորդ՝ աշխատապարհակից ազատվում են բոլոր նրանք, փորոնք մշտական և փոփոխական պիւմատերում իսկական զինվորական ծառայութեան մեջ են գտնվում, ազատվում են նաև պետական, կոոպերատիվ և մասնավոր ձեռնարկութեանների բանվորները, տվյալ վայրում սեփական անտեսութիւն չունեցող բատրակները և այն բոլոր անձինք, փորոնց գալառակային գործկոմը այս կամ այն հարգելի պատճառով անհրաժեշտ կը գտնի ազատելու այդ պարտականութիւնից: Ճանապարհային աշխատապարհակից ազատվողների ցուցակները կազմում է գլուղխորհուրդը և ներկայացնում գալառակային գործկոմին՝ ի հաստատութիւն:

ՃԱՆԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐԶԱԿԸ ՊԻՏԻ ՀԱՍԿԱՆԱԼ ԲԱՅԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՑ ՆԱԵՎ ՓՈԽԿՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՈՒ ԱՅԼ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԻ ՀԱՏԿԱՑՈՒՄԸ

Ամեն մի գլուղացի, չեթե նա կանչված է աշխատապարհակի, առաջին հերթին արամադրում է իր բանվորական ուշժը: Սակայն, բացի

անձնական աշխատանքից, նույն այդ գլուղացին, չեթե ունի սայլ, բեռնակիր անասուններ, գործիքներ (քլունդ, բահ և այլն), նա պարտավոր է իր հետ բերել նաև սայլը, փոխադրական ալ միջոցները և այլն, չեթե այդ պահանջվի իշխանութեան կողմից: Այստեղ կարող են հարց տալ. չեթե անտեսութեան մեջ չկա այնպիսի անձ, փոր չենթարկվի աշխատապարհակի, բայց այդ անտեսութիւնը ունի լծկան անասուններ, սայլեր և այլն, իրավունք ունի արգիւթ գլուղական խորհուրդը նրանից պահանջել, փորպեսզի նա արամադրի իր սայլը, լծկան անասունները և այլն: Այո, կարող է, չեթե միայն անտեսութեան ուժեղ է և չեթե գլուղխորհուրդը այդ փոխադրական միջոցները կառավարելու համար կարամադրի ուրիշ գլուղացիներ: Նման դեպքերում աշխատանքի ղեկավարները և գլուղական խորհուրդը պետք է հսկեն, փոր այդ անտեսութիւններից վերցրած անասունների, սայլերի կամ գործիքների հետ վարվեն խնամքով:

Յուրաքանչյուր գլուղացի իր աշխատանքի ժամանակաշրջանում պարտավոր է հոգալ իր պարենը և բեռնակիր անասունների կերը: Առավոտյան աշխատանքի գնալիս, նա պետք է վերցնի իր հետ մի որվա հացի պաշտը, չեթե չերկույան է վերադառնալու տուն, նաև՝ անասունների համար կեր, չեթե լծկան անասուններ են տանում իր հետ: Ինչ վերաբերում է խմելու ջրին, վերջինս աշխատավորներին պարտավոր է

տալ աչն մարմինը, վորը ձեռնարկել ե աշխատանքները՝ գավառակաչին կամ գավառաչին գործկոմները և այլն:

ՃԱՆԱՊԱՐԶԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՊԱՐԶԱԿ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՈՐԵՐԻ ՔԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

Յուրաքանչյուր գյուղացի պետք ե խմանա, վոր մի տարվա ընթացքում իր վրա ընկնում ե պարտականութուն ճանապարհաչին աշխատապարհակի մեջ մասնակցելու վոչ ավել քան 7 որ: Այդ 7 որվա աշխատանքը ամեն մեկը կարող ե կատարել անընդհատ կամ թե չե մաս-մաս: Յեթե աշխատանքները շարունակվելու չեն մի ամիս, գյուղացին կարող ե մի շաբաթ շարունակ աշխատել և վերադառնալ տուն, իսկ չեթե մի շաբաթ բացակայելով կարող ե նրա տնտեսութունը խիստ տուժել, գյուղխորհրդի թույլտվությամբ և համապատասխան ցուցակների հիման վրա նա կարող ե առաջին շաբթում մասնակցել աշխատանքներին չերկու որ, չերկրորդ շաբթին՝ 3 որ, և չերրորդ կամ չորրորդ շաբթին — 3 որ: Այսպիսի ձևը, իհարկե, թույլադրելի չե աչն դեպքերում, չեթե աշխատանքները շտապողական չեն և չեթե այդպիսի մասնակցութունից իրոր գյուղացու տնտեսութունը կշահի: Յեթե տարվա ընթացքում գյուղացին արդեն չերկու որ աշխատել ե ուրիշ ճանապարհի վրա աշխատապարհակի կարգով, նույն տարում մի ուրիշ ճանապարհի վրա աշխատելուց սահմանված 7

որից պետք ե դուրս գալ չերկու որը: Այս բոլոր հաշիվները գյուղական խորհուրդը և գավառակաչին գործկոմները պետք ե ճշտութեամբ պահեն, վորպեսզի առիթ չտան գյուղացիներին դժգոհելու և որենքից դուրս նրանց աշխատեցնելու:

Նկատի առնելով գյուղացու տնտեսութւան շահը, որենքը արգելում ե գյուղատնտեսական չեռուն աշխատանքների ժամանակ ազգաբնակչութւան չենթարկել աշխատապարհակի: Յեւ իսկապես, ինչ կլինի գյուղացու գրութւունը, չեթե վաղը ցորենի կամ բամբակի բերքի ժամանակ նրան ասեն. «նա և աշխատիր այսինչ ճանապարհի վրա: Արտը կմնա անտեք, իսկ ցորենը մկների և թռչունների կերակուր կդառնա: Սակաչն, չեթե նույն այդ ժամանակաշրջանում հեղեղը չեկավ և փչացրեց խճուղին, վորի հետեւանքով կապը կտրվեց շրջակայքի հետ, պարզ ե, այդ դեպքերում հնարավոր ե գյուղացիներին դուրս բերել աշխատանքի: Նման դեպքերում գյուղխորհուրդը գյուղացիներին աշխատապարհակի ուղարկելիս առաջին հերթին պետք ե այնպիսիներին ուղարկի, վորոնք տանը ունեն ոգնող ձեռք:

Աշխատապարհակը կատարվում ե գործաքանակի սկզբունքով: Սա նշանակում ե, վոր մի գյուղի ճանապարհաչին աշխատապարհակի չենթակա գյուղացիների վրա կարող են դնել պարտականութուն կառուցվող խճուղու կամ այլ ճա-

նապարհի աշխնչ տարածութիւնը 4, 5 կամ 7 որում ավարտել: Աշխատանքի աշխատանքը ունի իր դրական կողմը, այն է, վոր ամեն մի գլուղացի շահագրգռված կլինի արագ, կանոնավոր աշխատել, շուտ վերջացնել աշխատանքը և վերադառնալ գլուղը: Յեթե կարգադրված է, վոր աշխնչ տարածութիւնը պետք է ավարտվի յոթ որում, իսկ գլուղացիները ավարտել են 5 որում, նշանակում է չերկու որ գլուղացիները շահեցին շնորհիվ իրենց աշխատանքի արտադրողականութիւնը:

Ճանապարհային աշխատապարհակը չի թուշլատրվում կիրարկել աշխատանքների կատարման վաղրից ութ կիլոմետր ավելի հեռու ապրող բնակչութիւն նկատմամբ, միայն բացառիկ դեպքերում, գալառային գործադիր կոմիտեի վորոշումներով աչգ տարածութիւնը կարող է ավելացվել մինչև 15 կիլոմետրի, են ել այն պայմանով, վորպեսզի բանվորների համար աշխատանքների վաղրում գիշերելու հարմարութիւններ ստեղծեն:

ԱՄԵՆ ՄԻ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ՊԵՏԲ Ե ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ԳԱ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

Ամեն մի գլուղացի պետք է պարտաճանաչ գտնվի և ժամանակին դուրս գա աշխատանքներին: Դա պահանջում է թե իր և թե պետութիւն շահերը: Նրանք, վորոնք կխուսափեն աշխատանքներից, շուտ ու մուտ կգան գլուղի փո-

ղոցներում և չեն գնա կատարելու իրենց վրա դրված պարտականութիւնը, պատասխանատվութիւն կկանչվեն: Նման նապարտաճանաչ գլուղացիների ցուցակը կազմում են գլուղխորհուրդը և աշխատանքի հսկիչները և ապա ուղարկում են գալառակային գործկոմիտե: Գալառակային գործկոմը յուրաքանչյուր չաշխատած որի համար նշանակում է տուգանք: Յեթե բանվորական ուժը վարձելու գինը ամլալ շրջանում մեկ ուրբի յե և գլուղացին չի յեկել աշխատանքի չերկու որ, գործկոմը իրավունք ունի տուգանելու նրան չերկու ուրբով և պահանջելու, վոր նա գնա և իր ճարհակը կատարի:

Ալինեն գլուղում նաե աշխարհի մարդիկ, վորոնք կհրաժարվեն մասնակցելու ճանապարհային աշխատապարհակին: Նմաններին որենքը պատասխանատվութիւն է յենթարկում քրեական որենագրքի հոդ. 87-ի հիման վրա, ըստ վորի սոցիալական պաշտպանութիւն միջոց նախատեսված է՝ առաջին անգամ վարչական պատիժ, չերկրորդ անգամ հարկադիր աշխատանք՝ մինչև վեց ամիս ժամանակով, կամ տուգանք նույն պարհակների և աշխատանքների չափով:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԿԱՐԵԼԻ ՅԵ ՓՈԽԱՐԻՆԵԼ
ԴՐԱՄՈՎ

Կլինեն դեպքեր, չերք գլուղացին, ունենալով աշխ կամ աշխ կարևոր աշխատանքները, նրա պատակահարմար կգտնի աշխատանքներին անձամբ

չմասնակցելու և աշխարհին փոխարինելու գրամականով: Բերենք մի որինակ. գյուղացին սկսել է մի տան կառուցում, վարձել է վարպետներ, բանվորներ, կրել է քար և մտադրվել է 15 ուրում վերջացնել աշխատանքները: Հենց այդ ժամանակամիջոցում հայտարարվում է աշխատապարհակ: Գյուղացին մտածումունքի մեջ է ընկնում, ի՞նչ անել, յեթե անձամբ գնա՝ աշխատանքները կանգ կառնեն և հնարավորություն չի ունենա ժամանակին ավարտել, իսկ ընտանիքը գրառման է: Մտածում է և վերջում չգնալ և փոխարեն տալ գրամ: Այժմ հարց է առաջ գալիս. պարհակը գրամականով փոխարինելիս, ի՞նչպես պետք է վերջել վճարելիք գրամի գումարը: Ճանապարհային պարհակը գրամականով փոխարինելու չափերը վերջում են գավգործկոմները, հաշվի առնելով տվյալ վայրում բանվորական ուժ և լծկան անասուններ վարձելու գները: Յեթե բանվորական ուժ վարձելու գինը տվյալ վայրում մեկ ուրբի չէ, ապա գյուղացին չոթ որ աշխատապարհակի փոխարեն կվճարի 7 ուրբի: Յեթե նույն գյուղացին իր հետ պետք է դուրս բերե աշխատանքի չեղի ու որվա ընթացքում նաև լծկան անասունները, իսկ լծկան անասուն վաճելու գինը մեկ ուրբի չէ, նա կը վճարի գալձյալ չեղի ու ուրբի, ընդամենը ինն ուրբի:

Պարհակը գրամական տուրքով փոխարինելու հարցը վճռում է գավառակային գործկոմը,

վորին և պետք է դիմի գյուղացին: Դրամների վճարման ժամկետը սահմանում է գավգործկոմը: Պանձված գումարները գավգործկոմի կողմից ծախսվում են ճանապարհային շինարարություն վրա, առաջին հերթին բանվորական ուժ վարձելու վրա: Պարհակը գրամականով փոխարինելու դիմումները գավառակային գործկոմը իրավունք ունի մերժելու միայն այն դեպքում, յեթե տրվյալ վայրում ազատ բանվորական ձեռքեր չկան:

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Ե ԼԱՅՆ ԱԳԻՏԱՑԻԱ

Յերբեմն գրագետ մարդը ծանոթ չի լինում մեր որենքներին, ուր մնաց թե որենքներին ծանոթ լինի անգրագետ գյուղացին: Ի՞նչ նպատակով է սահմանվում ճանապարհակը, ի՞նչ ոգուտներ ունի գրանից հենց ինքը գյուղը, ի՞նչ իրավունքներ ու պարտականություններ ունի այդ գործում յուրաքանչյուրը, ով է պարտավոր մասնակցել պարհակին, ով է ազատվում նրանից և այլն. այս հարցերը բազմակողմանի կերպով պետք է բացատրել լայն գյուղական ռասսաներին: Այս պարտականությունն իր վրա պետք է վերցնի գյուղխորհուրդը, նրա շին — սանիտարական սեկցիան, գավառակային ու գավառակային գործկոմները, հասարակական կազմակերպությունները, մեր մասնագետները: Այն գյուղացին, վորը գիտակցաբար է գնում իր ճանապարհային աշխատապարհակը կատարելու, նա վոչ

միայն ամուր կկաշի մեր շինարարութեան, ալիս
որինալ կղանա մշտաների համար:

Ճանապարհալին աշխատապարհակի որենքի
պարզաբանումն ու մասնաշաղկանացումը չուրա-
քանչյուր տեղական աշխատակցի պարտակա-
նությունն է:

Հայկեհիսործկոսի

Կազմբաժնի վարիչի տեղակալ՝

Խ. ԳՍՆԻՆԵԼՅԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0221261

37. 178

ԳԻՆՆ Ե 15 ԿՈՊ.